

ДВІ НОВІ ВЕЛИКІ ДЕРЖАВИ.

Давнішими часами, коли еше не було "світового концерту", а існував тільки європейський, та і то складавши ся лише з п'ятих великих держав, була в моді поговорка, що преса — се шість великих держав. Тепер "великих держав" стало більше, але в їх ряди врявають ся нові сили, покликані порушити "нормальний" хід буржуазної дипломатії і загрожуючі скорше чи пізніше поклати її кінець.

Такою новою великою державою газета "Берлінер Тагеблат" признає Робітничу Класу. На превелику тривогу буржуазної дипломатії, міжнародний пролетарят за останній час дійсно починає відчувати свою силу і ставити претенсії, нечувані і нетерпимі з точки погляду державних мужів капіталістичної епохи. Найбільш поверховий перегляд шоденних дозень, зі всіх кінців світа показує, що пролетарят з більшою чи меншою силою, з більшою чи меншою свідомістю, з більшою чи меншою настійчивістю всюди починає активно вмішувати ся у внутрішню і в зовнішню політику.

Буржуазія еше находит ся всюди, крім совітської Росії, при власті, але ся власть вже опорується ся в неї пролетарят, свідомим тою, що іменю він є покликаний замінити її. Більше того, денеді в деяких областях суспільного життя вже починає встановити ся безвихідне для буржуазії "двоєвласте". Пролетарят, який не має еше сили вирвати остаточно з рук буржуазії апарат державної власті і економічного управління, починає спорадично виявляти свою власну волю і парализувати волю буржуазії цілим рядом самозвичивих виступів, котрі ведуть до утворення держави в державі. Буржуазія не може не розуміти, що се дзавласте, знаменуєча упадок її авторитету, являєть ся природним введенням до повновласті робітничої класи, т. є. до немічної політичної і економічної експропріації буржуазії.

І вона з тим більшим занепокоєнням поглядає на зріст нової сили покликаної покласти кінець її владарству, що пролетарят в наслідок свого соціального положення природно виходить в своїй діяльності з національних рамок і переходить до кампаній в міжнародному масштабі. Бойкот білої Угорщини, піддержка совітської Росії, спроба активного зівраня міжнародної імперіалістичної помочи панської Польщі — все се показує, що світовий пролетарят стремить ся наложити свою смілу руку на міжнародну політику, котра до сего часу представляла заборонену область заможних класів.

Але світовому капіталові грозить еше і друга небезпека. На арену історії виступає друга нова велика держава, її поява спричинить не менше безвихіді для буржуазії наслідки, чим активні кампанії робітничої класи капіталістичних держав. Се — пробуджуючий ся Схід.

Відбуваючий ся тепер в Баку зід народів Сходу дає нам картини ентузіазму, який супроводжав перші кроки робітничого руху в Європі і Америці. В особі угнетених народів Сходу повстає до життя новий величезний світ, піднімають ся глибокі слі людства, прилучене котрим до історичного потоку обічне радикальні переміни в розвитку людського роду.

На Сході витворили ся соціальні відносини, які обіцяють скорий зріст і успіхи революційного руху. Тут пролетарят опорується ся природним вождом широких селянських мас, немилосердно експлуатованих світовим імперіалізмом. Витворюють ся авальні російські умовини, які облекчили і прискорили жовтневий переворот і сильно зблиздили хвилі політичної і соціальної революції. З пробудженням народів так званого

Сходу, розговори про те, де світовий капітал дістане смертельний удар — а метрополія чи в колоніях, приймають новий вид. Рішачі удари будуть наносити ся йому з обидвох сторін.

Обидві нові сили повинні подати одна другій руки і вступити згідно. Їхні інтереси солідарні. Буржуазія зробить все можливе, щоби не допустити до об'єднання боротьби пролетаряту капіталістичних країв з боротьбою угнетених народів колоніальних країв. Вона буде робити уступки то своїм робітникам (вирішше, їх частині) то поневоленим народам (вирішше, їх нижчим класам), щоби внести розкол в намічену солідарну боротьбу всіх угнетених і експлуатованих проти капіталу. В світовім масштабі вона постареть ся повторити стару політику австрійського правительства, котре при помочи Німців держало в залежності Італію, при помочи Славян придушувало німецький рух і т. д. Вона зробить все можливе, щоби нацуквати білих робітників, особливо їхні відсталі слі, на кольорові народи, а при помочи останніх, при помочи індуських, негерських, арабських і інших військ держати в рабстві своїх "білих Негрів".

Сего в жаднім разі не можна допустити. І сего не буде. Може бути, знайдуть ся поодинокі здеморалізовані буржуазією і підкуплені дарунками капіталу групи робітничої аристократії, котрі захочуть відмежуватись від революційного руху поневоленого народу колоніальних країв. Але широкі маси робітничої класи зі всею енергією піддержат сей рух і будуть в свою чергу піддержані ним. "За нашу і вашу волю!" — ось під яким ключем буде віднині йти світова боротьба працюючих мас проти капіталістичної експлоатації. І не може бути сумніву в тім, що при об'єднанні зусиль міжнародного пролетаряту і угнетених народів старий світ несправедли і поневолен буде скоро побитий.

Ю. Стеклов.
(“Известия”, Москва.)

НОВА ВЕЛИКА ДЕРЖАВА

В тижневнику "Берлінер Тагеблат" з 24-го серпня є поміщена стаття д-ра Павла Натана, обговорююча питання про світове значення, якого набрав робітничий рух в Європі, і про зростаючий його вплив на світову політику. З робітничим рухом, як з силою "нової великої держави", приходиться ся числити ся правительством всіх буржуазних капіталістичних країв.

Великодержавність сеї нової сили, в дійсности, не так вже нова. Вона росла протягом якого пістоліття і завжди виявляла претенсії бути признаною великодержавною силою в інтернаціональнім значенні. До останнього часу буди се претенсії загального характеру, котрі, однак, не перемінювались в строго виражені реальні вчинки. Се була програма. В теперішній час перед очима факти, на котрі будучі історики будуть вказувати, як на віхи в етапах політичного розвитку західних країв. Велику державу, про котру йде мова, представляють собою робітничі працюючі маси в сучаснім культурнім світі: ті слі населення, котрі зосередоточили ся довкола парового котла, довкола фабрики, в промислових і фабричних центрах. Мільони і мільони сих працюючих не один раз робили спроби насильно змішувати ся у внутрішню народну політику, але спроби ці до останнього часу ніколи не лишили дальше слів, паперових протестів і демонстрацій. Останні в останній час результати представляють собою факти, які в кожнім разі свідчать про перші реальні успіхи в справі встановлення зроч з зовнішньою інтернаціональною політикою міжстерських кабінетів політики, якою проводять народні маси.

Остановляючись дальше на відозві бюра міжнародного професіонального союзу з приводу бойкоту реакційної білої Угорщини, бойкоту, який зробив свій вплив, "Берлінер Тагеблат" каже: "Одно лишаєть ся без сумніву, а іменно: що війна міжнародних робітничих мас без марабанів, без армат, без трійлихвих гаків привела одну з держав на край політичної катастрофи. Світ наочно переконав ся про се явище. Хоч число людей, здаючих собі ясно справу з повного значення проявивши ся сили, є, може бути, і не особливо еше велике, однак угорська держава випробувала на собі силу і проше, покищо безуспішно, роззірвати петлю, яка здушила її реакційну шию. І хто-ж дав приклад такого важного значення про задуже угорського господарного життя? Товариш Фімен, котрий не одтий в міністерський фрак і котрий нічим не розпоряджає, крім приватної організації. Той самий Фімен, котрий є лише секретарем міжнародного професіонального союзу, і котрий на поручення сеї організації і стремить в імя гуманності і демократичної свободи, "образумити" правительств так званої суверенної держави".

Переходячи до дальших фактів, журнал вказує: "Граф Сфорца, італійський міністер заграничних справ, заявив в римському парламенті в звіт за приводе результатів конференції в Спа: "Звернуло на себе увагу нове явище в літній дипломатії. До нарад був допущений робітник з Рурського промислового округу, який представив точку погляду своїх товаришів робітників в справі доставки німецького вугля, і його слухали з увагою і поважанням". Дійсно, се не без пікантності і інтересу нова подія в історії європейської дипломатії.

В ту хвилину, коли представник рурських копаєльн, Гюе, вилгодушував в Спа свою промову, в круг дипломатів вступила нова держава — державна група ірв певних обставинах може мати величезне значення і політичну вагу — робітничі маса культурного світа. І граф Сфорца, зоркий і умийнй міністер Італії, правильно оцінив значення сего нового світового фактора... Німецький міністер Сімонс, не без благої думки отворив робітничому делегатові, Гюе, двері нарад в Спа. Чи буде ся перша поява робітничих представників при інтернаціональній нараді дипломатів мати рішаче значення як прецедент і при' будучих обговорюваних питань міжнародного характеру, покаже будучість. Але треба сподіватися, що за першим здобутком послідуєть і інші, і що розвиток початого "натиску" на сій тобч не остановить ся... В основаній статі, поміщеної в газеті "Форверте", Гюе так висловив ся про міжнародне положення, яке утворило ся ізза домагає Франції про доставку каміньного вугля: "Положене справи таке: если нам, наперекір нашому ширшому бажанню доставити ультимативно закладану Фраціїю скількість вугля в 2 мільоніи місячно, все-ж таки се не удалося би, в наслідок непереможних перешкод, і если би маршалок Фох на сій підставі заяв військками правий берег Рейну, то подібний спосіб поступована не можна було би за ніщо інше уважати, як за воєнну езекуцію робітників, головним робом, вуглекопів..."

Ся розумна і обдумана позиція представника-лідера німецьких робітників, стрінула в відгук в Англії. Провідники англійських професіональних союзів, особливо так важного в гріничій промисловості Нортумберлендського округу, заявили, що хоч в Спа і постановлено, але гірники Англії визнають за собою право осудити, чи можуть вони ратифікувати прийняті в Спа пропозиції, не оскорбляючи почувань міжнародної солідарності робітників. Нарешті, —

квітчить журнал, — еше факт великого значення: до Гданська прибувають кораблі з амуніцією і воєнним матеріалом для Польщі — дарунки на знак любови Антанти до протегованої цєю польської дитини, яка кровавить ся в боротьбі проти совітської Росії. Гданські докові робітники відмовляють ся владувати кораблі, бо Німеччина бажает стати неутраляною в російсько-польській боротьбі. Гданські докові робітники і пальцем не ворохнут для не допущення до упадку білої Польщі. Се також прояв солідарности, хоч відносно її остаточної наслідки не можна еше щось певного сказати. Прямірв такої інтернаціональної солідарности робітників можна вказати множество.

Нові борючі ся сили величезної потенції впливають на поверхність. Теоретичні положення міжнародної робітничої програми стали отвертою дійсностью. І се являєть ся тут найбільш знаменним.

З розумною уміренностью, обдуманностью, і, що особливо важне, з політичною порядковитістю, виступили робітничі маси на міжнародну політичну сцену в свідомості своєї сили і в найбільш підходячому хвилю.

Граф Сфорца назвав сю подію "новим явищем в літній дипломатії". Менше здержано можна сказати: в міжнародних зносинах народів явив ся надзвичайно важний фактор — "Нова велика держава".

РУМУНСЬКІ ПАНИ ТЕРОРИЗУЮТЬ РОБІТНИКІВ.

Генеральний страйк в Румунії закінчив ся. Числячи на свою пімліонову армію, румунське правительств від самого початку не хотіло наблизити ся до домагає робітників. Офіційною відпудию на заклик до страйку було проклямане воєнного стану, заведе військової цензури і масові арештована соціалістів та членів заводових союзів. Коротко кажучи, мілітарна група, котра рятів Румунію, вспіла здлати генеральний страйк такими методами, які обурили цілу робітничу класу.

Страйк був корисною лекцією.

Поминувши, все, страйк не був безкорисний, бо хотий робітники не дістали того, чого домагались, однак в наслідок страйку між робітниками зросла дуже класова свідомість.

Треба знати, що до сеї пори робітничий рух в Румунії був зорганізований, а радше дезорганізований в чотири секції. Тепер з сеї, класової боротьби всі чотири секції вийшли як одна солідарна група.

Позаяк до сеї пори в заграничних краях не дістав ніхто безстороннього опису страйку, ддятого подаємо тут короткий перегляд ходу сеї боротьби:

На конференції румунської Соціалістичної Партії і Заводових Союзів, одинадцять делегатів з провінцій новоприлучених до Румунії заявили, що мілітарна диктатура на їх території робила жите робітників цілковито невинним. З сеї причини конференція рішила викликати генеральний страйк в цілій Румунії. Робітники домагались скасування воєнних судів, цензури, антистрайкових законів і відозваня військ з усіх-фабрик.

50 провідників в тюрмі.

Беручи під увагу той настрій, з яким робітничі маси аийшли на страйк можна було вносити, що страйк на певно буде виграний. Та не так сталося. Заки навіть був проголошений воєнний стан, правительств арештувало 50 робітничих провідників і замкнуло їх в Букарешті до тюрми. Їх оскаржено насамперед о викликание страйку, однак пізніше се оскаржене змінено на зраду краю і віддані їм перед воєнний суд, котрий може засудити їх на вічну тюрем. Маса оставши без досвідчених і свідомих борців за класові інтереси, не змогла літи при менших силах оставших ся провідників по улянованій дорозі до витиченої цілі. Крім того правительств ужило всіх деморалізуючих і насильних способів для здавлення страйку. Страйк програий, але він об'єднав всі ворожючі до сеї пори між собою робітничі секції і робітничі скріпильши лише свої сили вийшли знова масово на генеральний страйк, але вже не в цілі сповнення деяких домагає буржуазним правительством, а в цілі усунення буржуазії від власті і контролю всего життя в краю і встановлення свого власного робітничо-селянського правительств, встановленя диктатури пролетаряту.

ГОСПОДАРКА СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

Англієць Бен Торнер з Бетлїї, опусе в "Поркшайр Івнінг Пост" продукцію в кравецькій заведено під більшевиською адміністрацією в Петротграді.

Він говорить, що відвідав одну з перших націоналізованих кравецьких фабрик, де працює поверх 1,500 людей, головою дічат. Кожного дня фабрика видає 2,000 шинель, 5,000 інших плаців і 500 убрів для мушин і хлопців. Се кравецьке заведе зорганізоване в цвітні 1918 року. З початку в нїм працювало тільки 13 робітників.

Тепер робітники працюють на дві зміни, в день по 8 годин а в ночі по 7 годин. Знова в тих заведених де є три зміни на добу, нічна шифтра триває тільки 6 годин. Години праці і скількість продукції встановляє робітничий союз. Він обчисляє прим, що щоби більшість офіцирів зрезингувала, ми, що полишили ся, уважали за свій обовязок стати при совітській власті до самого кінця".

ПОСЛІДНЕ ПАНОВАНЕ ПЕТЛЮРІВЦІВ В КАМІНЦІ.

Як відомо, поверх місяць тому' напад петлюрївців, завдяки польським білогвардійським військам, мали знова в своїх руках Камінець Подільський і частину подільської та волинської губерній. Як вони разом з своїм "начальним отаманом" "будували" там "У. Н. Р.", свідчить уривок з листа наочного свідка, який вїхав з Камінця Подільського в останні дніх життя. Лист був писаний 5 листопада до нашого віденського кореспондента. Згаданий уривок листа звучить:

"Цікаво би побачити ся з паном Винниченко та порадиити йому їхати до батька отамана, там він через послідну свою аферу зискав прихильників настільки певних, що хотіли чужі про запрошене його до праці на користь У. Н. Р., хоча ніхто не осмілюєть ся цього говорити батькові. Батько не той, що був ранше: розжирів, дістав живит і помину нема про якусь ідею; хоче бути гетьманом: се альфа й омега його бажань, із-за сього ледь ся ріки крові. Для вїрїту уряду та його підлої "участворила ся нова партія "українських народних революціонерів". Не хочу про неї близше писати, досить одного факту навести. Потрібний воєнний міністер. Такий ніби знайшов ся генерал-лейтант царської служби; біда; непартийний а тут все збудовано на основі верховодства партії; партії дихають навіть, се там

опіку над охороною машини достаточним запасом поживи для робітників. Їх вибирають фахові юні а затверждає місцевий комісаріят праці.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ЧЕРВОНОЇ ФЛЮТИ.

Один з кореспондентів американої преси, що перебуває тепер в Берліні пише слідуоче:

"Протягом послідних двох літ совітська флота зстала цілковито зреорганізована. Світ звернув був свої очі на зріст червоної армії, доперва діяльність совітських субмарин на Балтику звернула його увагу на правдивий стан червоної маринарки.

Я мав нагоду говорити довгий час з адміралом Зельонім і комісарем Беренсом, котрі служать в совітській маринарці від самого початку революції. Адмірал Зельоний після резигнації бувших його властей в листопаді 1917 року, зівстав номінований шефом штабу совітської маринарки.

На мій запит, чи рапорти про знесенє совітської флоти є правдиві, Зельоний відповів:

"Хотий декотрі відділи нашої маринарки не є в чинній службі, однак запевняю Вас, що наша флота існує. Де-котрі часті її є завсїгда готові до акції. Процє дезорганізації скінчив ся ще перед двома роками. Почавши від 1919 року наша флота є комплетно зреорганізована і заведено в ній ріжні улїшеня".

Відтак я запитав комісара Беренса що до становища, яке заняли бувши офіцири царської флоти підчас революції. На се відповів він слідуоче:

"Російська революція стала більшість бувших офіцирів цілковито незнакомими з політичними напрямками. Не маючи ніякого поняття про політичну ситуацію, вони вірили найбільше фантастичним байкам без застановленя ся над фактами. Ціла революція видавала ся для них підступом. Коли прийшли до власті комуністи-більшевики, більшість офіцирів уважала їх за німецьких агентів. Тільки дуже мала горстка офіцирів зрозуміла, що большевизм представляв основний суспільний переворот, а не якийсь там німецький заговор. Коли більшість офіцирів зрезингувала, ми, що полишили ся, уважали за свій обовязок стати при совітській власті до самого кінця".

с. е., с. р. Ну, радить генералові записати ся до партії для робітників. Їх вибирають фахові юні а затверждає місцевий комісаріят праці.

Богато цікавого, а більше курйозного, дивовижного; та-кі діла діють ся, що — страх. Цікаво як змуцають ся з юстиції. Виконують ся такі га-небні вчинки, що історія людства еше не бачила".

КУЛЬТУРНА ПРАЦЯ СЕРЕД ЦОЛЬСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ НА УКРАЇНІ.

Польське бюро на Україні (при Центр. Комітеті Ком. Партії (б.) України) бажачи заспокоїти жадобу знани полонених польських товаришів устроє курси для аналіфабетів, переїздову бібліотеку, театр, концерти, дебати, театральні вистави, достарчає їм паперу, часописів і партійних газет, часописів і партійних газет, часописів і партійних газет, часописів і партійних газет. Крім того для полонених розвинених більше умово отворено при Київським Військовім Окрузі політичні курси, які складають ся з циклу слідуючих викладів:

1. Власть Рад (Радянська конституція) — т. Ковальський.
  2. Земельна справа в совітських республіках і в Польщі — т. Войтига.
  3. Промислова політика совітської власті — т. Войтига.
  4. Від свободної торгівлі до суспільного поділу витворів праці — т. Войтига.
  5. Совітська власть а народна просвіта — т. Поляк.
  6. Церква і релігія а совітська власть — т. Ольський.
  7. Червона армія і її роля — т. Ловіна.
  8. Науковий комунізм і міжнародний робітничий рух — т. Ольський.
  9. Історія і тактика Комуністичної Робітничої Партії Польщі — т. Борський.
  10. Про походженє землі — товаришка Лещинська.
  11. Історія органічного життя — товаришка Лещинська.
- Ось так дбає робітничо-селянське правительств Радянської України про польських полонених. Їх трактуєть ся не як ворогів, невольників, але як товаришів, котрих треба вчити як ім боротись за своє освободженє з капіталістичної неволі. Та не так обходиться ся буржуазна Польща з полоненими совітськими республіки. Польсько-панські опрички бють їх, змуцають ся та поповняють над ними нечувані звірства і злочини.

ЕММА ГОЛЬДМАН ПОВЕРНУЛА З УКРАЇНИ.

(Російська радіограма.)

МОСКВА (через Христїяно і Лондон до Нью Йорку). — Емма Гольдман, яка шобно прибула сюди з тримісячного побуту на Україні, заперечила всі вислови приписувані їй підчас мнимого інтервю з кореспондентом "Chicago Tribune" мінувшого червня. Вона заявила:

"Зави опубліковані в американої газеті, які приписують мені, є абсолютними фальсифікаціями повними брехливими інсинуацій. "Я люблю Америку простого народу. Він є бодрий духом і бореть ся за свободу і добробут робітників.

"Америку, яка зрадила всі революційні традиції, яка погвалтувала свободу, яка поневолила нарід і яка стареєть свою аферу зискав прихильників настільки певних, що хотіли чужі про запрошене його до праці на користь У. Н. Р., хоча ніхто не осмілюєть ся цього говорити батькові. Батько не той, що був ранше: розжирів, дістав живит і помину нема про якусь ідею; хоче бути гетьманом: се альфа й омега його бажань, із-за сього ледь ся ріки крові. Для вїрїту уряду та його підлої "участворила ся нова партія "українських народних революціонерів". Не хочу про неї близше писати, досить одного факту навести. Потрібний воєнний міністер. Такий ніби знайшов ся генерал-лейтант царської служби; біда; непартийний а тут все збудовано на основі верховодства партії; партії дихають навіть, се там

Вислові вище власні слова Емми Гольдман янайкраще збивають всі брехні капіталістичної преси про те, що Емма Гольдман недоволена з теперішнього стану річий в Совітській Росії і виступає проти совітського правительств.